

Povestea lui Harap-Alb
de Ion Creangă
Caracterizarea personajului Harap-Alb

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-o nuvelă studiată*. În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj ale nuvelei, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

I. Introducere A. Contextul B. Ipoteza	<p>Basmul cult Povestea lui Harap-Alb este publicat în revista „Convorbiri literare” în anul 1877 și se încadrează în epoca marilor clasici, dar și în curentul romantic, prin predilecția pentru fantastic.</p> <p>Protagonistul basmului este feciorul craiului, care parcurge un drum inițiativ în urama căruia va dobândi o nouă identitate, își va însuși calități morale precum curajul, bunătatea și onoarea, ceea ce conferă textului caracter de Bildungsroman.</p>
II. Argumentare	
C1	Prezentarea statutului social, psihologic, moral
A. Încadrarea într-o tipologie B. Statutul social, psihologic, moral	<p>Harap-Alb este protagonistul basmului, întruchipare a Binelui, dar este un erou atipic de basm, deoarece este lipsit de însușiri supranaturale, fiind construit în mod realist, ca o ființă complexă, care învață din greșeli și progresează. Evoluția aceasta îl plasează în categoria „personajelor rotunde” (A.M. Forster), ieșind din stereotipul superiorității mezinului și apropiindu-se de imaginea adolescentului obișnuit.</p> <p>Statutul inițial al eroului este sub semnul originii nobile, dar și sub cel al anonimatului, fiind definit drept „fiul craiului”. Ipostaza neinițiatului stârnește simpatia cititorului, deoarece mezinul este naiv, nu știe să distingă adevărul de minciună sau să vadă dincolo de aparențe.</p> <p>Din punct de vedere psihologic și moral, se deosebește de frații săi, încă de la început, prin bunătate, calitate ce este răsplătită de Sfânta Duminică, după ce i se face milă de ea și îi dă un ban. Evoluția sa este sinonimă cu metafora drumului presărat cu probe, în urma cărora dovedește generozitate, prietenie, onoare, curaj, responsabilitate.</p> <p>Cele trei nume ale personajului principal corespund, în plan compozițional, celor trei etape ale drumului inițiativ: „fiul craiului”, mezinul – ipostaza neinițiatului, Harap-Alb, sluga Spânului – Ipostaza învățăcelului și împăratul – ipostaza inițiatului.</p>
C2	Evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două episoade/secvențe comentate
erou atipic de basm Caracterizarea directă	<p>Protagonistul este construit prin mijloace de caracterizare directă (de către narator, de către alte personaje și prin autocaracterizare) și indirectă, prin fapte, limbaj, gânduri, relații cu alte personaje și nume.</p> <p>Harap-Alb este un erou atipic de basm, deoarece nu posedă puteri supranaturale, ci este sprijinit de adjuvanți și donatori: Sfânta Duminică, animale fabuloase (calul năzdrăvan, crăiasa furnicilor și a albinelor), făpturi himerice (cei cinci tovarăși) sau primește obiecte magice (aripile crăieselor, smicelele de măr, apa vie, apa moartă). Utilizând procedeul antitezei, protagonistul se confruntă cu antagonistul, Spânul, care are rolul de inițiator.</p> <p>Caracterizarea directă este făcută de narator „fiul craiului, boboc în felul său...”, „naiv”, „credul”, de Sfânta Duminică („luminată crăișor”, „slab de înger”, „mai fricos decât o femeie”, „găină plouată”), de cal „nu te știam așa de fricos”, de Spân „Pentru vrednicia lui mi l-a dat tata”.</p> <p>Bunătatea este calitatea înăscută prin care câștigă bunăvoința Sfintei Duminici, determinând astfel transformarea personajului. Aceasta este subliniată în mod direct de către alte personaje: „Fii încredințat că nu eu, ci puterea milosteniei tale și inima ta cea bună te ajută, Harap-Alb, dar și în mod indirect prin faptele de milostenie față de bătrâna cerșetoare sau față de neamul furnicilor și al albinelor.</p>
Caracterizarea indirectă	<p>O trăsătură definitorie este naivitatea, deoarece nu are capacitatea de a distinge adevărul de aparențe în întâlnirea cu inițiatorii săi, Sfânta Duminică deghizată în cerșetoare, calul năzdrăvan și</p>

	<p>Spânul. După ce iese din împărăția tatălui său, crăișorul se rătăcește în pădurea-labirint. Încalcă sfatul tatălui și își ia drept călăuză un spân viclean.</p> <p>În episodul coborârii în fântână naratorul surprinde lipsa de experiență a tânărului, prin caracterizarea directă: „Fiul craiului, boboc în felul său la trebi de aieste, se potrivește Spânului și se bagă în fântână”. Lipsa de experiență și naivitatea fac posibilă supunerea prin vicleșug.</p> <p>Onoarea și loialitatea fac parte din codul conduitei cavalierești pe care fiul craiului și-l însușește cu prețul pierderii identității, al însemnelor nobiliare și sub amenințarea morții. Jurământul pe care îl face „pe ascuțișul paloșului” de a-i da ascultare Spânului, conține o condiționare paradoxală „până când va muri și iar va învia”, care anticipează și calea de eliberare.</p> <p>Cu cât încercările la care este supus Harap-Alb sunt mai dificile, cu atât eroul dovedește calități morale care conturează indirect, prin fapte, portretul viitorului împărat, „cum n-a mai stat altul pe fața pământului, așa de iubit, de slăvit și de puternic”.</p> <p>Protagonistul își demonstrează curajul și destoinicia atunci când Spânul îi cere să-i aducă „sălăți” din Grădina Ursului (simbol al belșugului) și pielea cu pietre prețioase din Pădurea Cerbului (simbolul bogăției), dar se folosește și de obiectele magice de la Sfânta Duminică.</p> <p>Pentru aducerea fetei Împăratului Roș este sprijinit de adjuvanți și donatori, care îl ajută pentru că mai întâi el și-a dovedit generozitatea și îndemânarea (față de roiul de albine), bunătatea și curajul (la întâlnirea cu nunta de furnici), prietenia (față de Gerilă, Flămânzilă, Setilă, Ochilă și Păsări-Lăți-Lungilă).</p> <p>Ultima probă presupune triplicarea probelor, din partea Împăratului Roș, cu scopul de a îndepărta ceata de pețitori (casa de aramă/ focul, ospățul/ pământul și alegerea macului de nisip/ timpul), dar și din partea fetei care probează vitejia pețitorului (căutarea fetei metamorfozate în pasăre, ghicitul fetei/ motivul dublului și obiectele magice necesare învierii „trei smicele de măr dulce și apă vie și apă moartă”).</p> <p>Relația cu alte personaje subliniază caracterul puternic și principial al personajului principal. Aducerea fetei de împărat este cea mai dificilă încercare, pentru că se îndrăgostește de ea, dar respectă jurământul față de Spân și nu-i mărturisește adevărata sa identitate. Spânul este demascat de către fată, se răzbună pe Harap-Alb și îi taie capul, iar apoi este ucis de către cal. Eroul este înviat cu ajutorul obiectelor magice de către fată. Învierea simbolizează o nouă identitate, aceea de împărat iubit, slăvit și puternic. Încheierea inițierii și a maturizării sunt răsplătite cu căsătoria și împărăția.</p>
C3	<p>Analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj semnificative pentru construcția personajului</p>
	<p>Titlul subliniază caracterizarea indirectă prin onomastică. Numele neobișnuit al protagonistului evidențiază dubla personalitate, reprezentată printr-o identitate reală (de tânăr prinț) și una aparentă (de slugă a Spânului); totodată, acesta reflectă, prin contrastul cromatic „negru-alb”, armonizarea defectelor și a calităților umane.</p> <p>Tema basmului este maturizarea mezinului craiului. Eroul parcurge o aventură eroică imaginară, un drum al inițierii necesar pentru a deveni împărat. Dacă basmul popular pune accentul pe tema confruntării dintre Bine și Rău, în cel cult se accentuează schimbarea statutului social și spiritual, ceea ce conferă textului caracter de Bildungsroman.</p> <p>Motivele narative specifice sunt superioritatea mezinului, călătoria, supunerea prin vicleșug, probele, demascarea răufăcătorului, pedeapsa, căsătoria.</p> <p>Acțiunea se desfășoară cronologic, fiind folosite tehnica linearității și a înlănțuirii secvențelor narative după tiparul stereotip al basmului care se suprapune peste momentele subiectului literar.</p> <p>Perspectiva narativă îi este atribuită unui narator omniscient și omniprezent, care intervine adesea prin comentarii sau reflecții caracterizate prin umor sau oralitate. Narațiunea la persoana a III-a alternează cu dialogul unor personaje ce reiau limbajul țăranilor din Humulești marcat de regionalisme, ironii și expresii poznașe. Scopul relatării este mai puțin didactic și mai mult de delectare: „Dar ce-mi pasă mie? Eu sunt dator să vă spun povestea și vă rog să m-ascuțați”.</p>
III. Concluzia	<p>Ca și alte basme, <i>Povestea lui Harap – Alb</i> valorifică tema confruntării dintre bine și rău. Particularitatea viziunii autorului cult constă, însă, în acest basm, în relativizarea perspectivei asupra noțiunii de bine și de rău, simbolizate prin două personaje care se situează mai mult în sferă realistă decât în lumea fantastică. Ca și în viața reală, pare a spune naratorul, devenit complice al cititorului, limitele dintre cele două noțiuni antitetice se șterg adesea, provocându-l pe omul obișnuit să descopere complexitatea unei existențe în care el însuși e un erou.</p>